
3.5 Sivistysvaliokunta

Vastuualueet: Koulutus, varhaiskasvatus, kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminta sekä kehittäminen ja tuki.

Vastuuhenkilö: Sivistysjohtaja

Sivistysvaliokunnan tuottamien sivistys- ja hyvinvointipalveluiden keskeisenä tehtävänä on luoda ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia, tarjota mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen, itsenäiseen kehittämiseen ja aktiiviseen kansalaistoimintaan demokraattisessa yhteiskunnassa. Samalla ne ovat yhteiskunnan keskeisimpiä syrjäytymistä ennalta ehkäiseviä palveluita.

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2023–2025

SOTE-uudistuksen myötä oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden tuottamisvastuu siirtyi vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle, jolloin kunnan ja hyvinvointialueen välille syntyy selkeä yhdyspinta. Sen ja muiden vastaavien yhdyspintojen välisen yhteistyön käynnistäminen ja toimintojen kehittäminen tulee edellyttämään sivistysosaston henkilöstöltä aktiivisuutta ja aloitteellisuutta. Yhdyspintoja ylläpidetään, tarkastellaan ja kehitetään yhteistyössä Itä-Uudenmaan muiden kuntien ja hyvinvointialueen kesken. Yhdyspintayhteistyön keskeisenä tavoitteena on taata kuntalaisille mahdollisimman joustavat hyvinvointipalvelut. Sillä myös varmistetaan osapuolten sekä toiminalliset että taloudelliset velvollisuudet ja vastuut.

Kunnanhallitus hyväksyi KH 20.06.2022 § 241 vuoden 2023 talousarvion ja vuosien 2023–2025 taloussuunnitelman kehukset. Sen mukaan sivistysvaliokunnan tuloslaskelman mukainen toimintakate on -55 398 tuhatta € vuonna 2023. Toimintakate ei sisällä sisäisiä IT-kustannuksia. Toimintaympäristöön liittyvien muutosten seurauksena sivistysosaston talousarvioesityksen toimintakate ylittyy. Esityksen toimintakate on -55 577 tuhatta €.

Yleinen kustannustason nousu on mahdollisuuksien mukaan huomioitu talousarviossa. Kunta-alalle on laadittu kolmivuotinen sopimus ajalle 1.5.2022–30.4.2025. Sen aikana työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Kustannukset nousevat vuonna 2023 keskimäärin vähintään 3,05 prosenttia.

Yleinen kustannusten nousu tulee näkymään erityisesti koulukuljetuskustannusten nousuna. Koska nykyisin voimassa olevat kuljetussopimuksen päättyvät kesällä 2023, palveluun liittyvät taksikuljetukset kilpailutetaan kokonaisuudessaan kevätkaudella 2023.

Laajennetun oppivelvollisuuden myötä lukiokoulutuksen oppimateriaalikustannukset nousevat selvästi, koska uudistus koskee vuonna 2023 viimein kolmea ikäluokkaa. Valtio vastaa kustannusnoususta kunnille lukiokoulutuksesta maksettavan korotetun valtionosuuden kautta. Koska valtion osuuksia ei vyörytetä suoraan korvamerkittynä sivistysosaston talousarvioon, kustannusten nousu näyttää suuremmalta, mitä se on todellisuudessa. Tämä osaltaan selittää sivistysosaston toimintakateen ylityksen.

Sivistysosaston palveluiden kehittämissuunnitelma (ts. palveluverkkosuunnitelma) valmistuu vuoden 2023 alussa, jonka jälkeen se tuodaan toimielinten käsiteltäväksi. Tavoitteena on, että kunnanvaltuusto hyväksyy suunnitelman kevätkaudella 2023. Suunnitelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on kustannustason nousun hillitseminen, jolla turvataan palveluiden korkea taso.

Toimintaympäristön muutoksia ja niiden vaikutuksia talousarvioon tarkastellaan tarkemmin sivistysosaston kunkin tulosalueen osalta erikseen.

Strategian toteuttaminen, sitovat tavoitteet vuodeksi 2023

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2023	Mittari	
<p>Kehittäminen ja tuki Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti</p>	<p>Koulukuljetusten päätösten tekemisestä tehdään viestintä- ja työsuunnitelma, jossa riittävä resurssointi ja tarvittavien tietojen aikatalutus voidaan huomioida. Edunsaajien Oma Asioinnin kautta lähettämiin yhteydenottoihin ensimmäisen vastaamisen tavoiteaika on enintään 5 työpäivää. Koulujen aloituksen jälkeen järjestetään kolme kyselyä - yksi kuljetuspalveluiden järjestäjille ja yhteistyötahoille, yksi hakemuksen jättäneille ja yksi koulujen henkilökunnalle. Arvioidaan toiminta saadun palautteen perustella ja kehitetään toimintoja sen mukaan.</p>	<p>Vastausprosentti kyselyille on vähintään 25 % ja neutraalia tai positiivista palautetta tulee vähintään puolelta vastanneilta. Asioinnin tavoiteaika on saavutettu 75 % kyselyistä.</p>	
<p>Varhaiskasvatuspalvelut Parannetaan lastemme ja nuoremme hyvinvointia</p>	<p>Lapsiryhmän vertaissuhteiden ja osallisuuden vahvistaminen.</p>	<p>Seurataan lapsen huomion kiinnittymistä vertaisryhmään sekä sitoutumista toimintaan Kehittävän palautteen laadunhallinnan avulla.</p> <p>Mittari: "Ei fokuoituneiden lasten" määrän vähentäminen (nyt Sipoossa 8,1 % ja valtakunnallinen arvo 7,8 %) sekä "kestävän sitoutuneisuuden" lisääminen (nyt Sipoossa 8,3 % ja valtakunnallinen arvo 10 %)</p>	
<p>Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti</p>	<p>Henkilöstön osaamisen kartoittaminen valtakunnallisen Vasun sisällöstä Reunamo Educationin työkalua käyttäen.</p>	<p>Osaamisen kartoituksen tulosten perusteella varhaiskasvatuspalveluiden koulutussuunnitelma kohdistetaan kahteen keskeisimpään kehittämiskohteeseen.</p> <p>Järjestetään kaksi koulutusta koko henkilökunnalle eniten vahvistusta tarvitsevilta osa-alueilta.</p>	

Koulutuspalvelut Parannetaan lastemme ja nuoremme hyvinvointia	Oppilaiden osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia lisätään. Osallisuus lisää tutkitusti lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta sekä tukee säännöllistä koulunkäyntiä.	Vuoden 2023 aikana jokainen koulu ottaa käyttöön yhden uuden osallisuutta lisäävän menetelmän sekä raportoi käyttökokemuksensa.	
Parannetaan lastemme ja nuoremme hyvinvointia	Kaikissa Sipoon peruskouluissa opetetaan tunne-, kaveri- ja turvallisuustaitoja oppilaiden ikään sopivilla painotuksilla ja menetelmillä.	Kunnan hyvinvointikysely ja TEA-viisarin osuus "Häiriöiden ja ongelmatilanteiden seuranta" 2023	
Lasten ja nuorten oppimistulokset valtakunnan ensimmäisessä neljänneksessä	Lukioiden vuoden 2023 TEA-viisarin tulosten perusteella laaditaan toiminnan kehittämissuunnitelma.	TEA-viisarin tulokset analysoitu, kehittämissuunnitelma laadittu ja sen käytännön toteutus aloitettu.	
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut Parannetaan (lastemme ja) nuoremme hyvinvointia.	Tehostetaan tiedottamista ja markkinointia lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista. Lapsia ja nuoria osallistetaan mm. jalkautumalla nuorten suosimiin paikkoihin ja kyselyiden avulla. Pyritään löytämään yhteinen, nuoria tavoittava alusta harrastustoiminnan markkinoinnille.	Kunnan oman hyvinvointikyselyn mukaan lapset ja nuoret löytävät tietoa eri harrastusmahdollisuuksista entistä paremmin. TEA-viisari.	
Kohta d) Muita tunnistettuja tavoitteita: Sivistystoimen ja hyvinvointialueen yhteistyön määrittely ja sujuvoittaminen	Kulttuuri ja vapaa-aikapalveluiden aikuisten ja ikäihmisten hyvinvointipalveluiden yhdyspinnat määritellään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja niille laadintaa kehittämissuunnitelma.	Yhdyspinnat määritelty ja kehittämissuunnitelma laadittu.	

Riskianalyysi

Suurimmat toiminnalliset riskit liittyvät käytössä olevien kiinteistöjen kuntoon. Tiettyihin ammattiryhmiin on erittäin haastavaa rekrytoida työntekijöitä, joilla on säädöksissä työtehtävään / virkaan määritelty kelpoisuus. Yleisen taloustilanteen mahdollinen heikkeneminen aiheuttaa talouden tasapainottamistarpeita, jolloin palveluiden määrää joudutaan vähentämään ja tai toiminnan laadun tasoa alentamaan. Hyvinvointialueen toiminnan käynnistymisen myötä sen ja kunnan yhdyspintojen yhteistyön sujuminen on oleellisen tärkeää, jotta kuntalaisten saamat palvelut toimivat. Yhteistyön käynnistymisen viivästyminen voi heikentää palveluiden toimivuutta ja laatua.

SITOVAT TALOUSTAVOITTEET VUONNA 2023								
SITOVUUSTASO TOIMINTAKATE								
sis.+ ulk.erät	1 000€	TP 2021	TA 2022	TPE 2022	VK 2023	KJ 2023	TAE 2023	TA 2023
TULOT		4 704	4 120	-		3 993	3 993	
MENOT		- 56 451	- 57 763	-	-	- 59 649	- 59 649	
TOIMINTAKATE		- 51 747	- 53 643	-	-	- 55 657	- 55 657	-
Menot euroa/asukas		- 2 544	- 2 556	-	-	- 2 582	- 2 582	-

TOIMINTAKATE TULOSALUEITTAIN								
sis.+ ulk.erät	1 000€	TP 2021	TA 2022	TPE 2022	VK 2023	KJ 2023	TAE 2023	TA 2023
Kehittäminen ja tuki		- 607	- 400	-	-	- 519	- 519	
Varhaiskasvatuspalvelut		- 15 327	- 16 415	-	-	- 17 024	- 17 024	
Koulutuspalvelut		- 30 141	- 31 075	-	-	- 32 156	- 32 156	
Kulttuuri-, vapaa-aika- ja liikuntapalvelut		- 5 672	- 5 753	-	-	- 5 958	- 5 958	

sis.+ ulk.erät	1 000 €	TP 2021	TA 2022	TPE 2022	TAE VK 2023	TAE KJ 2023	TS 2024	TS 2025
Tuloarvio		4 704	4 120	0	3 993	3 993	3 993	3 993
Määräraha		-56 451	-57 763	0	-59 649	-59 649	-61 439	-62 975
Toimintakate	Netto	-51 747	-53 643	0	-55 657	-55 657	-57 446	-58 982
Määrärahan muutos %			2,3	-100,0	3	3	3,0	2,5
Määrärahan muutos euroina			3,7	-100,0	-1 886	-1 886	-1789,5	-1536,0
Toimintakatteen muutos %				-4403,6	3,8	3,8	3,2	2,7
Toimintakatteen muutos euroina				-2829,3	2 013,5	-2 013,5	-1789,5	-1536,0
Asukkaat	31.12.	22 190	22 600	22 600	23 100	23 100	23 600	24 100
Nettomenot	euroa/asukas	-2 332	-2 374	0	-2409	-2409	-2 434	-2 447
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	626	631	643	646	646		
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-90 178	-91 542	0	-92 336	-92 336		
Toimintakulut		-56 451	-57 763	0	-59 649	-59 649	-61 439	-62 975
Ulkoiset kulut		-38 861	-40 796	0	-42 397	-42 397	-43 669	-44 760
Sisäiset kulut		-17 590	-16 968		-17 253	-17 253	-17 770	-18 214
Henkilöstökulut		-29 362	-30 968		-32 009	-32 009	-32 969	-33 793
Palveluiden ostot		-4 024	-4 132		-4 316	-4 316	-4 446	-4 557
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-1 320	-1 283		-1 496	-1 496	-1 541	-1 579
Avustukset		-3 904	-4 206		-4 343	-4 343	-4 474	-4 585
Muut toimintakulut		-252	-208		-232	-232	-239	-245
Toimintatuotot		4 704	4 120	0	3 993	3 993	3 993	3 993
Ulkoiset tuotot		4 698	4 120	0	3 993	3 993	3 993	3 993
Sisäiset tuotot		6						
Myyntituotot		1 294	1 194		1 262	1 262	1 262	1 262
Maksutuotot		2 110	2 077		2 056	2 056	2 056	2 056
Tuet ja avustukset		1 197	756		581	581	581	581
Muut toimintatuotot		98	94		94	94	94	94

Tulosyksikkö: Kehittäminen ja tuki
Vastuhenkilö: Sivistysjohtaja

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2023–2025

Sivistyshallinnon kehittämis- ja tukipalveluiden keskeisenä tehtävänä on sekä tukea osaston muiden tulosalueiden hallinnointia, käytännön toimintaa ja sen kehittämistä, johtaa tulosalueiden keskinäistä yhteistyötä ja vastata osaston yleishallinnosta. Kehittämis- ja tukipalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä erityisesti kunnan talous- ja hallintopalveluiden, teknisen osaston (kiinteistö- ja investointiasiat) sekä kehitys- ja kaavoitusyksikön (kaavoitus ja väestöennuste sekä työllisyysasiat) kanssa. Lisäksi kehittämis- ja tukipalvelut vastaa osaston kunnan ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2023

Tulosalueen henkilöstömäärä pysyy vuoden 2022 tasolla. Tulosalueen menot kasvavat viime vuoteen verrattuna, koska aikaisemmista vuosista poiketen jatkossa koko osaston yhteiset kehittämis- ja tukitoimintojen kulut huomioidaan tulosalueen talousarviossa.

Erityisopetuksen ja oppilashuollon tueksi tulisi arvioida uuden erityisopetuksen asiantuntijan tehtävän perustamista kehitys- ja tukiosastolle. Tehtävän tarkoitus on edistää erityisopetuksen oikeudenmukaista toteutusta ja kehittää koulujen erityisopettajien kanssa oppilashuollon toimintatapoja ja ohjeistusta ja edesauttaa oppilashuollon yhteistyömallien rakentamista kunnan ja hyvinvointialueen välille erityisopetuksen osalta. Lisäys budjettiin 80k€

Kehittäminen ja tuki sis.+ ulk.erät	1 000 €	TP 2021	TA 2022	TPE 2022	TAE VK 2023	TAE KJ 2023	TS 2024	TS 2025
Tuloarvio		4	0					
Määräraha		-611	-400		-519	-519	-535	-548
Toimintakate	Netto	-607	-400	0	-519	-519	-535	-548
Määrärahan muutos %			-34,6		29,7	29,7	3,0	2,5
Määrärahan muutos euroina			211	0	-119	-119	-16	-13
Asukkaat	31.12.	22 190	22 600	22 600	23 100	23 100	23 600	24 100
Nettomenot	euroa/asukas	-27	-18	0	-22	-22	-23	-23
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	3	5	6	6	6		
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-203 783	-80 020	0	-86 513	-86 513		

Tulosyksikkö: Varhaiskasvatuspalvelut
Vastuhenkilö: Varhaiskasvatuspäällikkö

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2023–2025

Sivistysvaliokunnan alaisten palveluiden palveluverkkoselvityksen myötä varhaiskasvatuspalveluiden osalta tarkastellaan mm. päiväkotien tilatarpeita, päiväkotien kielisyyttä, ilta- ja vuorohoitoa, mahdollisuutta järjestää tulevaisuudessa viisivuotiaille esiopetusta sekä vaativan erityisen tuen lasten sijoittumista.

Varhaiskasvatussuunnitelman valtakunnallisiin perusteisiin tehtiin 1.8.2022 alkaen muutos lapselle annettavasta kehityksen ja oppimisen tuesta. Päivitettyissä perusteissa lapselle annettava tuki määritellään aiempaa tarkemmin ja tukea annetaan kolmiportaisesti: yleinen tuki, tehostettu tuki sekä erityinen tuki. Kuntien tulee huolehtia riittävästä henkilöstöresurseista, henkilökunnan koulutuksesta sekä päätöksenteon oikeellisuudesta muuttuneissa velvoitteissa.

Varhaiskasvatuksen toimialalla on tällä hetkellä valtakunnallisesti laaja henkilöstö- ja sijaispula. Sipoossa on puute kelpoisista varhaiskasvatuksen opettajista ja sijaisten saamisessa on suuria haasteita. Varhaiskasvatuspalveluissa selvitetään, miten päiväkoteihin taataan ja turvataan kelpoinen henkilöstö kaikkina toimintapäivinä, ja miten löydetään keinoja sijaisten riittävään hankintaan. Henkilökunnan jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2023

Varhaiskasvatuspalveluiden toimintakulut nousevat 3,5 % eli 609 000 € verrattuna edellisen vuoden talousarvioon. Toimintakulujen muutos johtuu pääasiassa seuraavista syistä:

1. Henkilöstökulut nousevat 3 % eli noin 300 000 €. Syynä opetus- ja hoiva-alan palkankorotukset, lisääntynyt sijaisten tarve sekä aiemmin päätetty kolmen vakituisen kiertävän lastenhoitajan lisäresursointi. Lisäksi talousarvioehdotukseen sisältyy uusi palvelunohjaajan virka, joka lakisääteisesti ohjaa ja neuvoo huoltajia käytettävissä olevista varhaiskasvatuspalveluista (Varhaiskasvatuslaki, luku 4, 16§).
2. Varhaiskasvatuspalveluiden sisäiset vuokratustannukset nousevat vuositasolla noin 300 000 € lähinnä Västerskogin alueen uuden paviljonkirakennuksen vuoksi.
3. Varhaiskasvatuksen palvelusetelin enimmäisarvoa nostettiin 1.8.2022 alkaen 30 € / kk / lapsi, jolloin vuosikustannukset nousevat noin 70 000 €.
4. Puhtaanapito- ja pesulapalvelut ovat toteutuneet suunnitellusti toimitilojen kustantamana ja tällöin Vakan määrärahatarve vähentyy n. 50 000 €.

Lisäksi varhaiskasvatuspalveluiden asiakasmaksutulot saattavat vähentyä vuonna 2023, koska valtakunnallisesti on ehdotettu asiakasmaksujen alennusta 1.8.2023 alkaen. Tätä mahdollista asiakasmaksutulojen vähenemistä ei ole kuitenkaan sisällytetty talousarvioehdotukseen, koska asiakasmaksuja koskevaa lakimuutosta ei ole vielä hyväksytty eduskunnassa.

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA 2023
• Varhaiskasvatus ja esiopetuksen täydentävä varhaiskasvatus, kunnallinen, lapset	770	745	760	780
• Varhaiskasvatus ja esiopetuksen täydentävä varhaiskasvatus, palveluseteli, Sipoo, lapset	140	178	140	200
• Varhaiskasvatus ja esiopetuksen täydentävä varhaiskasvatus, palveluseteli, muut kunnat, lapset			20	20
• Avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoiminta, kunnallinen, lapset			50	50
• Yksityisen hoidon tuki ja kuntalisä, lapset	144	125	120	70
• Kotihoidontuki ja kuntalisä, lapset			250	250
• Kustannukset/paikka/euroa, kunnallinen Laskukaava: Kaikki toimintakulut miinus Avustukset kp 4304, 4700, 4702,4705, 4707 ja Asiakaspalveluiden ostot muilta kp 4303. Summasta vähennetään maksutuotot ja jaetaan 31.12 kirjoilla olevien lasten laskennallisella määrällä (alle 3 v kertoimella 1,75 ja yli 3 v kertoimella 1).	10965	11 151		

Mukana on pph, vaka, esiopetus, kerhotoiminta, erityisvarhaiskasvatus, hallinto

- Kustannukset/paikka/euroa, palveluseteli, Sipoossa ja muissa kunnissa:
- Väestön 1–6-vuotiaat 31.12. sisältäen esiopetusikäiset (Facta, kuntarekisteri) TA2023: tilanne 1.9.2022 1316 1319 1300 1360
- Väestön esiopetusikäiset 31.12. (Facta, kuntarekisteri) TA2023: tilanne 1.9.2022 211 213 225 265

Varhaiskasvatuspalvelut sis.+ ulk.erät	1 000 €	TP 2021	TA 2022	TPE 2022	TAE VK 2023	TAE KJ 2023	TS 2024	TS 2025
Tuloarvio		1 389	1 200		1 200	1 200	1 200	1 200
Määräraha		-16 717	-17 615		-18 224	-18 224	-18 770	-19 240
Toimintakate	Netto	-15 327	-16 415	0	-17 024	-17 024	-17 570	-18 040
Määrärahan muutos %			5,4		3,5	3,5	3,0	2,5
Määrärahan muutos euroina			-898	-171	-609	-609	-547	-469
Asukkaat	31.12.	22 190	22 600	22 600	23 100	23 100	23 600	24 100
Nettomenot	euroa/asukas	-691	-726	0	-737	-737	-745	-749
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	216	215	223	220	220		
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-77 393	-81 930	0	-82 834	-82 834		

Tulosyksikkö: Koulutuspalvelut

Vastuhenkilö, lukiokoulutus, oppilashuolto ja koulukuljetukset sekä toisen asteen ammatillisen koulutuksen yhteistyö: Sivistysjohtaja

Vastuhenkilö, suomenkielinen perusopetus: Opetuspäällikkö

Vastuhenkilö, ruotsinkielinen perusopetus: Opetuspäällikkö

Koulutuspalvelut vastaa perusopetuksen ja toisen asteen lukiokoulutuksen, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan, yhteisöllisen oppilashuollon ja koulukuljetusten järjestämisestä. Lisäksi koulutuspalvelut huolehtii toisen asteen ammatillisen koulutuksen kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2023–2025

Toimitiloihin liittyvät muutokset

Jokipuiston koulun peruskorjaus valmistui aikataulussaan. Jokipuiston esiopetusryhmän ja koulun toiminta alkoi uusituissa tiloissa elokuussa 2022. Peruskorjauksen yhteydessä parannettiin myös koulun piha-alue.

Sibbo Gymnasiumin peruskorjaus alkoi syksyllä 2022 ja toiminta siirtyi väistötiloihin Wessman-talolle ja Enteriin. Sibbo Gymnasium palaa takaisin omaan koulutaloon vuonna 2024.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:ää täydennettiin velvoitteella järjestää opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelut jatkossakin ensisijaisesti oppilaitoksissa. Koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus tarjota tarkoitukseen sopivat tilat. Jos tämä ei ole mahdollista, palvelut tulee järjestää oppilaitosten välittömässä läheisyydessä, lähipalveluperiaatteen mukaisesti.

Toimintaan liittyvät muutokset

Oppilasmääriin ei odoteta suuria muutoksia peruskoulujen osalta. Oppilasmäärän arvioidaan kasvavan noin 0–30 oppilaalla / lukuvuosi. Alueiden välille muodostuu oppilasmäärien suhteen eroa riippuen siitä, muuttaako alueelle uusia asukkaita. Kasvua odotetaan lähinnä Nikkilän ja Söderkullan taajama-alueille riippuen kaavoitustilanteesta.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä kehitetään ja lisätään. Esiopetuksen erityisopetus toteutetaan varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluiden yhteistyöllä. Näin varmistetaan, että nivelvaihe on mahdollisimman jouheva. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoitteena on luoda lapselle eheä kasvun ja oppimisen polku.

Sipoon kunnan esi- ja perusopetus sai Opetus- ja kulttuuriministeriöltä avustusta digitaalisten taitojen vahvistamiseen ja uusien lukutaitojen opettamiseen 80 000 €. Hankeaika päättyy 31.12.2023. Oppilaiden osallisuutta ja vaikuttamista halutaan vahvistaa mm. sitovan tavoitteen myötä. Tätä tuetaan myös Opetushallituksen demokratia- ja ihmisoikeuskasvatushankkeen avulla. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden siirtymistä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen tuetaan Opetushallituksen hankerahoituksen avulla.

Sitouttavan koulu yhteistyön hankkeen tavoitteena on vähentää ja ennaltaehkäistä poissaoloja perusopetuksessa ja tukea oppilaiden kouluun kiinnittymistä vahvistamalla myönteistä toimintakulttuuria kouluissa. Lisäksi tavoitteena on oppia tunnistamaan ja auttamaan oppilaita, joilla on haasteita säännöllisessä koulunkäynnissä.

Lukioiden opiskelijamäärät tulevat pysymään nykyisen suuruisina. Lukioiden erityisopetusta kehitetään. Lukiot ottavat keväällä 2023 valtakunnallisesti käyttöön uuden opintopistejärjestelmän, joka korvaa nykyisen kurssijärjestelmän.

- **Oppilashuolto**

Lasten ja nuorten peruspalvelujen palvelurakenne muuttuu, kun opetustoimen palvelut jäävät kuntiin ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille 1.1.2023. Oppilashuollon kuraattori- ja psykologipalvelut ovat jatkossa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.

Uudessa tilanteessa on keskeistä luoda hyvät yhteistyömallit kunnan ja hyvinvointialueen välille, jotta lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämistyö voi jatkua keskeytyksettä.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2023

- **Opetustoiminta**

Tilavuokrat ovat nousseet ja koulutuspalveluiden taloutta rasittaa tyhjillään / vajaakäytöllä olevat tilat, joista maksetaan vuokraa.

Hajanainen palveluverkko ja oppilasmäärän pieneneminen haja-asutusalueilla lisää oppilaskohtaista kustannusta. Oppilasmääräennusteet osassa ruotsinkielisiä kyläkouluja osoittavat huomattavaa oppilasmäärän vähentymistä lähivuosina. Kielikylpyopetuksen laajentuminen Etelä-Sipooseen, Talman alueen oppilasmäärän vähentyminen ja Nikkilän alueelle käyttöön otettu uusi alakoulu hajauttavat suomenkielistä palveluverkkoa ja lisäävät oppilaskohtaista kustannusta.

Laajennetun oppivelvollisuuden myötä lukiokoulutuksen oppimateriaalikustannukset nousevat selvästi, kuten aikaisemmin on jo todettu.

- **Oppilashuolto**

Kouluissa on tunnistettu tarve opetukseen sitomattomalle henkilöstölle, kuten yhteisökasvattajille ja kouluvalmentajille. Nämä työntekijät antavat tukea oppilaille, joilla on haasteita säännöllisessä koulunkäynnissä tai sosiaalisissa suhteissa (esim. yksinäiset tai kiusatut oppilaat).

- **Koulukuljetukset**

Koulukuljetukset kilpailutetaan kokonaisuudessaan kevään 2023 aikana. Uudet sopimukset tulevat voimaan lukuvuoden 2023–2024 alussa. Koska kaksi kuljetusyritystä on irtisanonut voimassa olevat sopimukset vuoden 2023, kevään osalta niiden suorittamat kuljetukset kilpailutetaan syksyn 2022 aikana. Yleisten kustannusten nousun seurauksena kuljetuskustannukset tulevat nousemaan vuoden 2023 aikana.

Toiminnan volyymin kehitys

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Peruskoulut + lukiot	15+2	15+2	15+2	15+2
Oppilaat, peruskoulu	2630	2643	2660	2675
Opiskelijat, lukio	366	362	360	390
Kustannus/lukio-opiskelija, euroa	8 770	8 325	9 759	9 254
Kustannus/peruskouluoppilas, euroa	10 290	10 516	10 691	10 957
Kokonaisviikkotuntimäärä, peruskoulu	4925	4881	4901	4951
Kokonaisviikkotuntimäärä, lukiot		664	674	673
Kokonaisvuosiviikkotuntimäärä/oppilas	1,87	1,85	1,84	1,85
Kurssit/opiskelija		1,83	1,83	1,72
Opettajien sijaisten palkkakustannus, euroa	500 037	848 389	401 030	873 980
Aamu- ja iltapäivätoiminta, lapset	359	391	360	390

Koulutuspalvelut sis.+ ulk.erät	1 000 €	TP 2021	TA 2022	TPE 2022	TAE VK 2023	TAE KJ 2023	TS 2024	TS 2025
Tuloarvio		2 481	2 010		2 010	2 010	2 010	2 010
Määräraha		-32 622	-33 085		-34 166	-34 166	-35 191	-36 071
Toimintakate Netto		-30 141	-31 075	0	-32 156	-32 156	-33 181	-34 061
Määrärahan muutos %			1,4	-100,0	3,3	3,3	3,0	2,5
Määrärahan muutos euroina			-463	33 085	-1 081	-1 081	-1 025	-880
Asukkaat	31.12.	22 190	22 600	22 600	23 100	23 100	23 600	24 100
Nettomenot	euroa/asukas	-1 358	-1 375	0	-1 392	-1 392	-1 406	-1 413
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	358	360	361	367	367		
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-91 122	-91 902	0	-93 095	-93 095		

Tulosyksikkö: Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Vastuhenkilö: Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2023–2025

Yhteistä

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden yksikköön kuuluvat Sipoon opisto sekä kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalvelut. Yksikön toiminnan kautta kuntalainen voi kehittää itseään, lisätä osaamistaan, edistää hyvinvointiaan ja kokea yhteenkuuluvuutta. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut palvelevat kaikenikäisiä kuntalaisia ja tukevat ja edistävät kokonaisvaltaista hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Toiminnalla on merkittävä vaikutus yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisyssä.

Kunnan asukasmäärän kasvaessa palvelujen kysyntä kasvaa, ja ennaltaehkäisevän toiminnan merkitys korostuu. Harrastamismahdollisuuksien lisääminen ja monipuolistaminen on kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen yhteinen ja keskeinen tavoite. Tavoitetta toteutetaan erityisesti lasten- ja nuorten harrastustoiminnan tukemisella. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut koordinoivat harrastamisen Suomenmalli –hanketta Hobaria, jonka puitteissa kaikille sipoolaisille lapsille ja nuorille tarjotaan mahdollisuus maksuttomaan ja mielekkääseen harrastukseen koulupäivän yhteydessä.

Lapsille ja nuorille suunnattu kulttuuri- ja liikuntakalenteriin merkityt toiminnot toteutetaan ensimmäistä kertaa lukuvuonna 2022–2023.

Kirjastopalvelut

Kirjastot ovat valtakunnallisesti merkittäviä lukutaidon kehittäjiä ja digitaitojen opastajia. Ne ovat kaikille avoimia ja maksuttomia kohtaamisen paikkoja monipuolisine palveluineen.

Lukemisen edistäminen, lukutaitojen tukeminen sekä digiopastaminen ovat keskeisiä painopistealueita Sipoossa. Niiden toteuttaminen edellyttää riittävän määrän osaavaa henkilökuntaa. Koulutetun henkilökunnan perinteinen tehtävä mahdollistaa asukkaiden pääsy tiedonlähteille korostuu uudelleen kriittisen ajattelun tukemisen muodossa. Kirjaston keskeinen tehtävä on tukea asukkaita tunnistamaan mis- ja disinformaatiot ja hankkimaan tietoa monipuolisista lähteistä ja tukea monilukutaitoa, joka pitää sisällään kriittisen ajattelun taidon.

Asiakkailla suunnattu tapahtumatarjonta on monipuolista. Yhteistyö sivistysosaston muiden palvelualueiden kanssa (esim. varhaiskasvatus ja koulutuspalvelut) kanssa kehitetään entisestään. Tiedottamista eri tapahtumista ja kirjaston palveluista tehostetaan.

Sipoon kirjaston yhteistyö muiden Helle-kirjastojen kanssa mahdollistaa laadukkaiden e-palvelujen kehityksen jatkossakin. Kirjaston rooli kuntalaisten demokraattisena foorumina ja tapaamispaikkana painottuu ja eri ikäisiä kuntalaisia otetaan mukaan kehittämään kirjaston toimintaa.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluiden toiminnan painopisteet ovat Kulttuurisuunnitelman mukaisesti kaksikelisyys, luonto ja rakennettu ympäristö, monipuolinen kulttuuritarjonta ja niiden hyvä saavutettavuus sekä yhteistyö ja yhteisöllisyys.

Kulttuuripalvelut toteuttaa yhdessä paikallisten yhdistysten ja muiden yhteistyötahojen kanssa näihin painopisteisiin liittyviä tilaisuuksia ja toimintaa.

Koronaepidemian jälkimaininkeja on vielä havaittavissa luovilla aloilla, mutta vuoden 2023 aikana uskotaan kuntalaisten jälleen palaavaan kulttuuritapahtumiin ja taideharrastuksiin. Topeliussalin peruskorjaus vuonna 2023 rajoittaa tapahtumien järjestämistä. Osittain tapahtumatuotantoa siirretään Juhlataloon ja muihin mahdollisiin tiloihin. Taiteen perusopetuksessa digitaalinen oppiminen on osa opetusta myös jatkossa. Tiedottamista eri taideopetus- ja taideharrastamisvaihtoehdoista lisätään.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluita käyttävät kaikki kuntalaiset vauvasta ikäihmiseen. Liikunnan hyödyt sosiaaliseen, psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen ovat merkittävät. Kuntalaisilla tulee olla mielekkäitä ja hyvin ylläpidettyjä liikuntapaikkoja, jotta suurin osa ihmisistä löytäisi itselleen sopivan tavan liikkua terveytensä kannalta riittävästi. Ulkoliikunnan suosion kasvu on pysynyt pahimman koronaepidemian

---

jäljiltä ennallaan. Tämän myötä ulkoilu- ja virkistysalueiden ylläpitoa ja perusparannusta sekä kehitystyötä tarvitaan edelleen. Kuntalaiset ovat löytäneet koronapandemian jälkeen takaisin liikuntaryhmiin, kuntosalille ja sisäliikuntatiloihin. Energiakustannuksien kasvaminen aiheuttaa erityistä huolta liikunnan palveluverkon ylläpitämisessä. Toimintakatteen pienenemisen vuoksi sekä erityisesti allastilojen rajallisuuden vuoksi mahdollisuudet vastata kasvavaan liikuntapalveluiden kysyntään ovat heikot. Söderkullassa niin kunnan omat kuin urheiluseurojen toimintamahdollisuudet ovat rajalliset tilanpuutteen vuoksi, Tähän vastataan Miilin liikuntahallin rakennushankkeella. Liikuntapalvelujen oma palvelutuotanto keskittyy ikäihmisten, erityistukea tarvitsevien sekä lasten ja nuorten liikunnan edistämiseen. Yhteistyötä liikunta- ja urheiluseurojen ja -järjestöjen kanssa tiivistetään edelleen.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluiden tehtävä on parantaa sipoolaisten nuorten hyvinvointia, edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä.

Nuorisopalveluiden toimintaa kehitetään entistä asiakaslähtöisemmäksi asiakasryhmät huomioiden.

Sähköisten palveluiden kehittäminen ja niiden tutuksi saaminen nuorille vaatii jatkuvaa osaamisen kehittämistä. Tavoitteena on nuorten osallisuuden vahvistaminen kaikessa toiminnassa.

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on ehkäistä 18–29-vuotiaiden nuorten syrjäytymistä kohtaamalla ja ohjaamalla heitä yksilöllisten tarpeiden mukaisten palveluiden piiriin. Sipoossa etsivä nuorisotyö joutuu usein olemaan myös tuo jatkopalvelu, koska mm. mielenterveys- ja päihdehuoltopalveluja sekä asumisen ohjaukseen liittyviä palveluja on heikosti saatavilla. Etsivä nuorisotyö tiivistää edelleen yhteistyötä eri kumppaneiden kanssa sekä kunnan sisällä että ulkopuolisten tahojen kanssa, jotta nuorisopalvelut pystyisivät luomaan nuorten tarpeita paremmin huomioivia palveluita.

Ehkäisevä päihdetyö toteuttaa erilaisia ennaltaehkäiseviä toimintoja ja oppitunteja nuorille.

Erityisnuorisotyössä tuetaan nuorta erilaisissa ongelmatilanteissa ja ehkäistään suurempien ongelmien syntymistä. Erityisnuorisotyön pääkohderyhmä on 12–17-vuotiaat nuoret. Erityisnuorisotyöntekijän työtehtäviin kuuluvat muun muassa yksilö- ja ryhmätoiminnan ohjausta, päihde- ja seksuaalikasvatusta, elämänhallintataitojen vahvistamista ja liikkuvaa nuorisotyötä.

Sipoon opisto

Vapaan sivistystyön toimintaperiaatteeseen kuuluu, että sillä ei ole tutkintotavoitteita eikä sen sisältöjä säädellä lainsäädännössä. Sipoon opiston tehtävänä on toimia elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta ja vastata alueellisiin ja paikallisiin sivistystarpeisiin. Opinto-ohjelma tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi sekä lähiopetuksena että etäopetuksena.

Lukuvuonna 2022–2023 OPH:n hankerahoituksen avulla on tarkoitus muokata opetussuunnitelman perusteet ja ainekohtaiset opetussuunnitelmat sellaiseksi, että ne pohjautuvat opiskelijan osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen. Opintosuoritukset voidaan arvioida ja dokumentoida ja sen jälkeen tallentaa valtakunnalliseen KOSKI-järjestelmään. Hankkeen tavoitteena on myös kehittää yhteistyötä mm. Sipoon kunnan molempien lukioden kanssa ja tavoittaa potentiaalisia, uusia opiskelijaryhmiä. Vapaan sivistystyön opintojen hyväksi lukemisen markkinointia kehitetään hankkeen aikana. Sipoon opisto tekee aktiivista ja aloitteellista yhteistyötä sekä Itä-Uudenmaan opistojen että muiden kansalaisopistojen kanssa.

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2023

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden rooli hyvinvointia edistävien palveluiden käytännön toteuttajana korostuu hyvinvointialueelle siirtymisen myötä.

Koronapandemian jälkeen palveluiden toteuttaminen ja kysyntä on palaamassa samalle tasolle kuin ennen pandemiaa. Digitaaliset palvelut tulevat pysymään palveluvalikoimissa. Epävakaa

maailmantalous ja korkea inflaatio voivat vaikuttaa kuntalaisten osallistumiseen kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden palvelutarjontaan. Toisaalta palveluiden kysyntä voi lisääntyä ja toisten vähentyä. Palveluiden hinnoittelua tullaan arvioimaan aikaisempaa aktiivisemmin.

Tunnuslukutaulukossa esitellään toiminnan tunnuslukujen muutokset palveluittain. Kulttuuri- ja Opistopalveluiden euroa/asukas lukujen nousu perustuu sisäisten vuokratyöntekijäkäytäntöjen muutokseen. Esimerkiksi koulurakennusten vuokrat jyvitetään kaikille toimijoille, jotka tiloja käyttävät.

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Sipoon opiston opetustunnit	12822	8 600	13 200	13200
Sipoon opiston toimintakate, euroa/asukas *)	-31	-34	-37	-34
Kirjaston kävijämäärät	145484	106 965	165 000	130 000
Kirjaston lainausten määrä/asukas	10,9	10,9	12	12,5
Kulttuuripalvelujen toimintakate, euroa/asukas	-34	-35	-39	-36
Taiteen perusopetuksen piirissä olevat lapset	678	735	700	745
Liikuntapalvelujen toimintakate, euroa/asukas	-83	-89	-84	-81
Liikunta-avustukset, euroa/asukas	14	12	13	13
Nuorisopalvelujen toimintakate, euroa/asukas	-32	-36	-35	-34
Kohdattujen nuorten määrä nuorisotyössä			60 000	60 000

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut sis.+ ulk.erät	1 000 €	TP 2021	TA 2022	TPE 2022	TAE VK 2023	TAE KJ 2023	TS 2024	TS 2025
Tuloarvio		830	910		783	783	783	783
Määräraha		-6 502	-6 664		-6 741	-6 741	-6 943	-7 116
Toimintakate Netto		-5 672	-5 753	0	-5 958	-5 958	-6 160	-6 334
Määrärahan muutos %			2,5	-100,0	1,2	1,2	3,0	2,5
Määrärahan muutos euroina			-162	6 664	-77	-77	-202	-174
Asukkaat	31.12.	22 190	22 600	22 600	23 100	23 100	23 600	24 100
Nettomenot euroa/asukas		-256	-255	0	-258	-258	-261	-263
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	59	51	53	53	53		
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-96 134	-112 813	0	-112 416	-112 416		